

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (ECONOMICS)
EXAMINATION: MAY – 2026
FIRST SEMESTER

Subject: Demography (ECOMJC-101)

Date: 14/05/2026

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

1. Describe the interrelationship between population growth and economic development
2. Discuss the causes of population growth and state the measures to control it.
3. Discuss critically the theory of demographic transition
4. Describe critically the theory of population given by Malthus
5. What is fertility? Describe the determinants of fertility in India
6. What is mortality? Describe the factors responsible for declining mortality in India

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

1. Describe critically the family planning programme in India
2. Discuss the emergence of population policies in India
3. Describe the interrelationship between population growth and environmental issues
4. Discuss the economic consequences of population decline
5. Explain the various sources of population data
6. Discuss the functions of National Population Commission

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

१. लोकसंख्या वाढ आणि आर्थिक विकास यांच्यातील परस्परसंबंधांचे वर्णन करा.
२. लोकसंख्या वाढीची कारणे आणि ती नियंत्रित करण्याचे उपाय सांगा.
३. लोकसंख्या संक्रमणाच्या सिद्धांताची टीकात्मक चर्चा करा.
४. माल्थसने दिलेल्या लोकसंख्येच्या सिद्धांताचे टीकात्मक वर्णन करा.
५. प्रजनन क्षमता म्हणजे काय? भारतातील प्रजनन क्षमता निर्धारकांचे वर्णन करा.
६. मृत्युदर म्हणजे काय? भारतातील मृत्युदर कमी होण्यास जबाबदार घटकांचे वर्णन करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

१. भारतातील कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाचे टीकात्मक वर्णन करा.
२. भारतातील लोकसंख्या धोरणांच्या उदयाची चर्चा करा.
३. लोकसंख्या वाढ आणि पर्यावरणीय समस्यांमधील परस्परसंबंधांचे वर्णन करा.
४. लोकसंख्या घटण्याचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.
५. लोकसंख्या तथ्यांचे विविध स्रोत यांची चर्चा करा.
६. राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.